

בענין: הקובלנה נגד הרוקחת אלונה חמאדה

צו לפי סעיף 56 לפקודת הרוקחים (נוסח חדש) תשמ"א – 1981

ביום 20.11.06 הוגשה נגד הרוקחת אלונה חמאדה (להלן: הנקבלת) קובלנה על פי פסקאות (1) ו-(3) לסעיף 56 (א) לפקודת הרוקחים (נוסח חדש) תשמ"א – 1981 (להלן הפקודה).

לפי האמור בקובלנה גילתה הנקבלת חוסר יכולת ואו התרשלה באופן גס במילוי תפקידה ובנוסף לכך היא נהגה בדרך שאינה הולמת את מקצועה.

התשתית העובדתית ממנה הסיק הקובל שהאישומים המשמעותיים האמורים נעברו ע"י הנקבלת פורטו בקובלנה. לפי האמור בה היא ובעלה הינם בעלים של בית מרקחת אלראזי בשפרעם. הנקבלת היתה רוקחת אחראית בבית מרקחת זה. בדיקה שנערכה בבית המרקחת העלתה, לפי האמור בקובלנה, שנמצאו בה קפסולות מוכנות וכן צנצנות מלאות של משחות ללא תוויות, ללא סימון נאות וללא תיעוד בפנקס. בנוסף נמצא שהיה לקוי ב"אופן תיעוד המרשמים המנופקים בבית המרקחת, "ועוד נמצא שבמקום בו מונחות תרופות למכירה "היתה צפיפות רבה ללא הפרדה נאותה בין התרופות השונות ומינון".

לבני הזוג בית מרקחת נוסף המכונה "זבולון פארם". ביקורת שנעשתה בבית מרקחת זה במועד מאוחר יותר העלתה שבמגרות התרופות של בית המרקחת נמצאו תרופות ויאגרה וסיאליס מזויפות. תרופות כאלו נמצאו גם בארנקה של הנקבלת.

בעקבות הגשת הקובלנה נתמנתה על ידי שר הבריאות ועדה כאמור בסעיף 56 לפקודה. על ועדה זו הוטל לאפשר לנקבלת לשטוח בפניה את טענותיה. הועדה היתה אמורה גם לרכז את החומר כולו ולהמליץ בפני שר הבריאות מה ייעשה בנקבלת. הדיונים בפני הועדה היו ארוכים, והנקבלת לא פסחה במהלכם גם לא על טעון משפטי או עובדתי אחד שניתן היה להעלותו, בין כשהוא מבוסס דיו, בין כשהוא נשען אל אדנים רעועים למדי, בחלקם אדנים פורמלים שספק אם צריך היה להעלותם.

הועדה עשתה מלאכתה אמונה, והיא התייחסה, וגם נתנה משקל נכבד, לחלק ניכר מטענות הנקבלת. אי אפשר לאמר שהנקבלת קופחה במישור זה. כל ספק ספיקה פעל לטובתה, על אף שאינני בטוח שגם מסקנה שונה היתה בלתי אפשרית.

הקובלנה המקורית תוקנה במהלך הדיון מספר פעמים. כך למשל הושמטו הסעיפים 2 ו-3 לקובלנה ותחתן נרשם (בהסכמה) שביום הרלבנטי היתה הנקבלת רוקחת אחראית בבית מרקחת אלראזי. אם הבינותי נכון את טענת הנקבלת, הרי שהקובל כשל בכך שהוא לא הוכיח את משך

וזמן בו היתה הנקבלת רוקחת אחראית. מי שלא הוכחה עובדה זו, היה צריך להניח, אליבא דנקבלת, שיש אפשרות ש"היא היתה רוקחת אחראית תקופה קצרה, אולי יום אולי מספר ימים, שאזי אין לבוא אליה בטענות על שלא ידעה מימינה ומשמאלה על הנעשה בבית מרקחת. אני מביא זאת כדוגמא לטענות שייתכן שטוב היה שלא להעלותן, הן משום שאזי לה לפרשנות המשחררת רוקח מומחה ממכירה מזיקה (אולי אפילי קטלנית) של תרופות לצבור משום שהוא לא למד את רזי בית המרקחת ואינו יודע את הנעשה בו, הן משום שבמקרה הנוח ביותר לנקבלת, היה זה מחובתה להוכיח, אם רצונה בכך, שיש לה הגנה נגד הנטען כלפיה, וההגנה היא שיסולח לה כי היא חדשה בבית המרקחת. ספק בעיני (בלשון המעטה) אם זוהי הגנה לגיטימית, שכן על כתפיו של רוקח אחראי מוטלת אחריות כבדה לתקינות הנעשה בבית המרקחת. אם רוקח קיבל עליו משימה של רוקח אחראי מבלי לדעת את מוצאותיו ומבואותיו של בית המרקחת, אזי לו ואזי לצבור.

בין כך בין אחרת, התיקונים שנעשו בכתב הקובלנה היו שוליים ככל שמדובר בהשלכה שיש להם על החלטתה של הועדה. זו נתנה ביום 15.2.2010 החלטת ביניים בה שיחררה את הנקבלת מאחריות לחלק ניכר מאד ממה שיוחס לה בקובלנה. כבר אמרתי שהועדה עשתה מלאכתה אמונה, וכשהיא דבקה בגישתה שכל ספק ספיקה עובדתי או משפטי צריך לפעול לטובת הנקבלת, היא פטרה אותה מחלק ניכר ממה שיוחס לה. אין בדעתי להתערב במסקנות אלו של הועדה, על אף שכפי שאמרתי, יתכן שאינני בטוח שגם מסקנות נוגדות היו יכולות להתקבל, כשהן מוצאות עצמן בגדר מתחם הסבירות.

מנגד, מצאה הועדה את הנקבלת אשמה במה שיוחס לה בסעיף 4 לקובלנה. בפסקה 7 (ב) להחלטה אומרת הועדה ש"המצאותן של קפסולות ומשחה עלומים, ללא זהוי וללא רישום" כל זאת בניגוד לנומרות המחייבות, הן "פגיעה בשקיפות הנדרשת לגבי הפעילות הרוקחית והכשלת כל ביקורת מקצועית באשר להתנהלות במקום".

על דברים אלו הייתי מוסיף את שאמרתי בצו שנין על ידי במקרה אחר ושהתייחס לרוקח אחר ולארוע אחר. הדרישות לסדר ולדיקנות ולמניעת טעויות בבית מרקחת אינן דרישות פורמליות ואין המפר אותן יוצא ידי חובת הצדקה בטענה שלא הוכח שהפרתן גרמה לנזק. "התשובה לטענות אלו ודומיהן היא" – כך נאמר באותו צו, ש"אני הרשות הממונה והמופקדת על רווחת ובריאותו של הצבור, איננה צריכה, איננה יכולה ואיננה רוצה לעקוב ואו לעשות אנליזות ואו לחקור בדרך אחרת תרופות שאין יודעת את מקורן ... או שנעברו בהן עבירות פורמליות אחרות. אינני רוצה לבדוק את תקפותן מבחינת מועד תפוגתן, או אם הם התקלקלו עקב אחסון לא נאות, או הן אינן תקינות מסיבות אחרות. אני רוצה שאתה, הרוקח, תסתור בתרופות בדרך הקבועה בחוק. אם כך תעשה, נחה דעתי שהתרופות הן תקינות גם ללא בדיקות ומעקבים החשיבות העליונה שבהקפדה על קלה כחמורה בהוראות הרשת הנורמטיבית, אפילו נראות חלק מהן פורמליות גרידא, היא ערובה להשגת המטרה של קיום מסחר אמין בתרופות. מכאן שנורמות אלו מצויות, כפי שכבר נאמר, במהות ובליבה של האספקה התקינה והבלתי מזיקה של תרופות לצבור".

באנליזות ובמעקבים ובחקירות חובקות עולם, שתורפה הנמכרת לצבור עבודה באותם "מסדרונות שיוק" באופן שחצרן הסופי הנוקק לתרופות, יוכל להיות בטוח שהוא איננו קונה "חתול בשק" (שהרי אין לו, ואפילו לא לרשויות המפקחות יכולת לעמוד על טיבה, טבעה, תנאי אחסנתה, תאריך התפוגה ועוד ועוד של כל תרופה).

הועדה המליצה בפני שר הבריאות להתלות את רשיונה של הנקבלת, למשך ארבעה חודשים. היא הביאה בחשבון את כל גורמי הקולא האפשריים, ובכלל זה חלופי הזמן, ענני דין, היות בעלה צפוי אף הוא לענישה משמעתית בעקבות קובלנה שהוגשה נגדו באותו יום בו הוגשה קובלנה נגד הנקבלת ועוד.

נראה לי שהמלצותיה של הועדה הן ראויות, הן בתחום העקרוני של התרשעה משמעתית, הן בתחום הענישה המשמעתית. סמכויות הענישה המשמעתית, הנתונות בידי שר הבריאות, הואצלו אלי. בעקבות כך הועבר אלי דו"ח הועדה ואני מאמץ את המלצותיה.

תחילת ההתליה תהיה ביום 2.1.2011.

9.11.10

ניתן היום

ו. זילר

נשיא (בדימוס) של ביהמ"ש המחוזי בירושלים